

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

1430 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Χρήσιμες ερωτήσεις και απαντήσεις για το νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Κοινωνικής Συμμετοχής, Συμπερίληψης και Ανεξάρτητης Διαβίωσης Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος του 2025»

Επειδή παρά την ανοικτή, ελεύθερη και δημοκρατική διαδικασία που επιτρέπει η πλατφόρμα η-διαβούλευση, ώστε οποιοσδήποτε φορέας ή πρόσωπο, να εκφράσει τις οποιοσδήποτε απόψεις, σχόλια ή εισηγήσεις του, μέσω ενός επίσημου και δομημένου δημόσιου διαλόγου, έχουν δημιουργηθεί ανησυχίες και προβληματισμοί κάποιων ατόμων ή φορέων, που δημοσιοποιούνται σε άλλα ηλεκτρονικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, παρατίθενται πιο κάτω ερωτήσεις και απαντήσεις, χρήσιμες για την περαιτέρω κατανόηση και ερμηνεία του περιεχομένου του υπό διαβούλευση νομοσχεδίου.

ΜΕΡΟΣ Ι – ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Πού αποσκοπεί το νομοσχέδιο για τον νέο αυτό νόμο;

Σκοπός του νομοσχεδίου είναι η ρύθμιση των κοινωνικών υπηρεσιών και κοινωνικών παροχών ανεξάρτητης διαβίωσης, από το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, προς τα άτομα με αναπηρίες, που θα τα υποστηρίζουν και ενδυναμώνουν και υλοποιούν τα δικαιώματα τους για κοινωνική συμμετοχή, συμπερίληψη και ανεξάρτητη διαβίωση, σύμφωνα με τις αρχές, αξίες και τις υποχρεώσεις του κράτους που καθορίζει η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Ειδικότερα, το νομοσχέδιο αποσκοπεί να εκσυγχρονίσει, αναβαθμίσει, αυξήσει και επεκτείνει τις κοινωνικές υπηρεσίες και κοινωνικές παροχές στις οποίες έχουν πρόσβαση οι πολίτες με αναπηρίες, καθώς και να ικανοποιήσει το πάγιο δίκαιο αίτημα του αναπηρικού κινήματος για απεγκλωβισμό των αναπηρικών παροχών από τα εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια.

2. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ Υπηρεσιών Ανεξάρτητης Διαβίωσης και Παροχών Ανεξάρτητης Διαβίωσης;

Διαχωρίζουμε στους δύο βασικούς πυλώνες του νομοσχεδίου, τις Υπηρεσίες σε είδος που θα παρέχουν Αδειούχοι Πάροχοι δωρεάν στα άτομα με αναπηρίες και στις Παροχές, χρηματικές, δηλαδή με μηνιαία επιδόματα ή με εφάπαξ οικονομική βοήθεια, ή σε άλλη μορφή, όπως δανεισμός τροχοκαθισμάτων και τεχνικών μέσων, το Δελτίο Στάθμευσης και η Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρία, που θα παρέχονται απευθείας στους δικαιούχους με αναπηρίες.

3. Με βάση τους ορισμούς που καθορίζονται στο νομοσχέδιο για τους «Αδειούχους Παρόχους Υπηρεσιών Ανεξάρτητης Διαβίωσης», τις «αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ατόμων με αναπηρίες» και τα «νομικά πρόσωπα», πιο συγκεκριμένα, ποιοι αναμένεται να παρέχουν τις υπηρεσίες αυτές στους δικαιούχους με αναπηρίες;

Το νομοσχέδιο καθορίζει σειρά από οκτώ Υπηρεσίες Ανεξάρτητης Διαβίωσης σε είδος, που μόνο Αδειούχοι Πάροχοι θα δύνανται να τις παρέχουν, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι υπηρεσίες παρέχονται με επαγγελματισμό, ποιότητα και ανταπόκριση στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες στη βάση των αρχών και αξιών της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Αναγνωρίζοντας ότι οι οργανώσεις των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες ή των γονιών ή συγγενών τους είναι σε θέση να γνωρίζουν καλύτερα τις εξατομικευμένες ανάγκες υποστήριξης που δημιουργεί στο κάθε άτομο η αναπηρία και δύνανται να ανταποκρίνονται στην ικανοποίηση των αναγκών αυτών πιο άμεσα, πιο ευέλικτα, πιο γρήγορα και πιο αποτελεσματικά, στόχος του νομοσχεδίου είναι να ενδυναμώσει τις οργανώσεις ώστε να καταστούν πάροχοι αυτών των επαγγελματικών υπηρεσιών. Οι αντιπροσωπευτικές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που καθορίζει το νομοσχέδιο, δύνανται να είναι για παράδειγμα, εγγεγραμμένα σωματεία ή ιδρύματα σύμφωνα με τον περί Σωματείων και Ιδρυμάτων Νόμο ή εγγεγραμμένες μη κερδοσκοπικές εταιρείες σύμφωνα με τον περί Εταιρειών Νόμο. Στον ορισμό των νομικών προσώπων που θα δύνανται να είναι πάροχοι υπηρεσιών, πέραν από την Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων και άλλες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες, υπάρχει η ευχέρεια, αν αυτό απαιτηθεί, να διευρύνεται η δυνατότητα και για άλλα νομικά πρόσωπα που δύναται να καθορίζει ο Υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας. Η ενδυνάμωση των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρίες συστήνεται από την Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και το παγκόσμιο και ευρωπαϊκό αναπηρικό κίνημα.

4. Ποια κρατική υπηρεσία θα είναι αρμόδια για την εφαρμογή του νέου νόμου;

Αρμόδια αρχή για την εφαρμογή όλων των διατάξεων του νέου νόμου θα είναι το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας. Η αρμοδιότητα που σήμερα έχουν για κάποιες κοινωνικές παροχές σε άτομα με αναπηρίες άλλες υπηρεσίες του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, δηλαδή η Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας και οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, θα μεταφερθούν στο Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, για σκοπούς μείωσης της ταλαιπωρίας και πιο ολοκληρωμένης εξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρίες.

5. Ποια άτομα με αναπηρίες θα είναι δικαιούχοι των υπηρεσιών και παροχών που καθορίζει το νομοσχέδιο;

Ο ορισμός του ατόμου με αναπηρία που περιλήφθηκε στο νομοσχέδιο βασίζεται στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και καλύπτει τα άτομα με όλους τους τύπους και όλες τις διαβαθμίσεις αναπηρίας. Κάθε Υπηρεσία και κάθε Παροχή Ανεξάρτητης Διαβίωσης, ανάλογα με τον σκοπό και τους στόχους της, εξειδικεύει στη συνέχεια τα κριτήρια και προϋποθέσεις που θα καθιστούν δικαιούχο ένα άτομο με αναπηρία. Για παράδειγμα, κάθε άτομο άνω των 18 ετών με αναπηρία ανεξαρτήτως διαβάθμισης της αναπηρίας του, είναι δικαιούχος της Υπηρεσίας Συμβούλου Υποστήριξης Λήψης Αποφάσεων, ενώ οι Κοινωνικοί Συνοδοί είναι υπηρεσία που θα παρέχεται και σε παιδιά. Ο δε Ψυχολόγος Έγκαιρης Οικογενειακής Στήριξης, θα παρέχεται σε γονείς είτε άλλα μέλη της οικογένειας παιδιών με αναπηρία προσχολικής ηλικίας. Στην υπηρεσία του Παρόχου Υπηρεσιών Προγράμματος σε Κατοικία Υποστηριζόμενης Διαβίωσης θα έχουν πρόσβαση ενήλικες με σοβαρές αναπηρίες που επιθυμούν και έχουν ανάγκη την υπηρεσία αυτή. Σε ό,τι αφορά τις παροχές, όπως και σήμερα, για την Φροντίδα Ατόμων με Τετραπληγία, Φροντίδα Ατόμων με Παραπληγία και τη Χορηγία Τυφλών, που ενσωματώνονται στο Επίδομα Προσωπικής Βοήθειας και Κατ' Οίκον Φροντίδας δεν προνοείται οποιοδήποτε ηλικιακό πλαίσιο. Για τις ομάδες νέων δικαιούχων του Επιδόματος Προσωπικής Βοήθειας και Κατ'

Οίκον Φροντίδας χωρίς εισοδηματικά κριτήρια δικαιούχοι είναι άτομα που κατά τον χρόνο της αίτησής τους είναι κάτω των 65 ετών.

ΜΕΡΟΣ II – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΔΕΙΟΥΧΟΙ ΠΑΡΟΧΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

6. Για την παροχή των Υπηρεσιών Ανεξάρτητης Διαβίωσης ο πολίτης με αναπηρία θα καταβάλλει αμοιβή;

Όλες οι Υπηρεσίες Ανεξάρτητης Διαβίωσης θα παρέχονται στους δικαιούχους δωρεάν, χωρίς ο δικαιούχος να καταβάλλει αμοιβή στους παρόχους. Οι πάροχοι θα αμείβονται από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες που θα καλύπτει το 100% του κόστους τους, στη βάση παραστατικών που θα τεκμηριώνουν την παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας, από συγκεκριμένο πάροχο, προς συγκεκριμένο δικαιούχο με αναπηρία.

7. Ποιες Υπηρεσίες Ανεξάρτητης Διαβίωσης είναι νέες και ποιες υπάρχουν ήδη σήμερα και τι αλλάζει σε αυτές;

Από τις οκτώ Υπηρεσίες Ανεξάρτητης Διαβίωσης οι τέσσερις είναι νέες και οι τέσσερις παρέχονται ήδη. Οι νέες Υπηρεσίες είναι ο Σύμβουλος Υποστήριξης Λήψης Αποφάσεων, ο Εκπαιδευτής, ο Προσωπικός Βοηθός Εργασίας και ο Ψυχολόγος Έγκαιρης Οικογενειακής Στήριξης. Τον Σύμβουλο Υποστήριξης Λήψης Αποφάσεων, τον θεωρούμε νέα υπηρεσία, παρόλο που εφαρμόστηκε πιλοτικά τα τελευταία τρία χρόνια από την Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων, επειδή το πιλοτικό πρόγραμμα ήταν μικρής εμβέλειας με μόνο τρεις Συμβούλους, ενώ τώρα θα επεκταθεί σε μεγάλη κλίμακα. Οι υπηρεσίες που ήδη παρέχονται, αλλά θα αναβαθμιστούν και επεκταθούν επίσης σε πολύ μεγαλύτερο αριθμό από τον σημερινό, είναι ο Επαγγελματίας Εργασιακής Ενσωμάτωσης (σήμερα Καθοδηγητής Εργασίας), ο Κοινωνικός Συνοδός/Βοηθός, ο Διερμηνέας Κυπριακής Νοηματικής Γλώσσας και ο Πάροχος Προγράμματος Υπηρεσιών σε Κατοικία Υποστηριζόμενης Διαβίωσης. Για κάθε μια από τις οκτώ Υπηρεσίες, σε αντίστοιχους Πίνακες στο Παράρτημα 1 του νομοσχεδίου, περιγράφεται αναλυτικά η φύση και ο σκοπός της Υπηρεσίας, τα καθήκοντα και υποχρεώσεις του αντίστοιχου παρόχου της, η συχνότητα ή διάρκεια των υπηρεσιών που θα εγκρίνονται στους δικαιούχους και άλλοι όροι και προϋποθέσεις για την παροχή τους.

8. Πόσες και ποιες Υπηρεσίες Ανεξάρτητης Διαβίωσης θα δικαιούται ένα άτομο με αναπηρία; Ποιος θα το αξιολογεί και αποφασίζει;

Κάθε άτομο θα έχει δικαίωμα σε μία ή περισσότερες από τις οκτώ Υπηρεσίες, ανάλογα με τις εξατομικευμένες ανάγκες του. Η αξιολόγηση και πιστοποίηση των αναγκών αυτών θα γίνεται σε τρία επίπεδα αξιολόγησης όπως καθορίζει το άρθρο 8 του νομοσχεδίου: (α) με αυτό-αξιολόγηση των αναγκών του από τον ίδιο τον αιτητή, εάν το επιθυμεί, (β) με έκθεση αξιολόγησης από τον Σύμβουλο Υποστήριξης Λήψης Αποφάσεων, εάν το επιθυμεί ο αιτητής, και (γ) με ανεξάρτητη αξιολόγηση και πιστοποίηση από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες μέσω επιστημονικών, αντικειμενικών και αξιόπιστων μηχανισμών, μεθόδων και πόρων που θα καθορίζονται και δημοσιεύονται με Γνωστοποίηση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

9. Εφόσον σήμερα δεν υπάρχει γιατί χρειάζεται η ρύθμιση της αδειοδότησης και παροχής των Υπηρεσιών Ανεξάρτητης Διαβίωσης με τις διατάξεις που καθορίζει το άρθρο 5 του νομοσχεδίου;

Η ρύθμιση της αδειοδότησης των παρόχων των οκτώ Υπηρεσιών Ανεξάρτητης Διαβίωσης, αποσκοπεί από τη μια στη δημιουργία μηχανισμών ελέγχου του ποιοι γίνονται πάροχοι και στη συνέχεια πώς παρέχουν τις υπηρεσίες τους και από την άλλη στη διαφάνεια με τη δημοσιοποίηση μητρώων των παρόχων στα οποία θα έχουν πρόσβαση οι δικαιούχοι με αναπηρίες.

ΜΕΡΟΣ III – ΠΑΡΟΧΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

10. Τι αλλάζει από τα υφιστάμενα επιδόματα και παροχές;

Τα δικαιώματα των δικαιούχων με αναπηρίες για τα υφιστάμενα επιδόματα και παροχές είτε του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες είτε της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας, δεν μειώνονται σε καμιά περίπτωση. Η διασφάλιση αυτή, ρητά αναφέρεται ως γενική διάταξη στο νομοσχέδιο. Οι βασικές αλλαγές είναι ότι:

- Όλα τα υφιστάμενα επιδόματα και παροχές ενσωματώνονται στο παρόν νομοσχέδιο με αρμόδια αρχή μόνο το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες. Τα σημερινά ποσά των επιδομάτων και παροχών θα συνεχίσουν να ισχύουν με την έναρξη εφαρμογής του νέου νόμου για τους υφιστάμενους και για τους νέους δικαιούχους και θα αυξάνονται ή και θα διευρύνονται σε νέους δικαιούχους σταδιακά, όπως θα αποφασίζει το Υπουργικό Συμβούλιο, θέτοντας την επέκταση του νέου Νόμου σταδιακά σε εφαρμογή.
- Στο Επίδομα Προσωπικής Βοήθειας και Κατ' Οίκον Φροντίδας ενσωματώνονται με όλες τους τις διαβαθμίσεις:
 - από την ΥΔΕΠ: το αναπηρικό επίδομα του ΕΕΕ, τα μέτρα κοινωνικής συνοχής του ΕΕΕ και η κατ' οίκον φροντίδα του ΕΕΕ
 - από το ΤΚΕΑΑ: το Επίδομα Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας, το Επίδομα Φροντίδας σε Παραπληγικά Άτομα, το Επίδομα Φροντίδας σε Τετραπληγικά Άτομα και η Χορηγία Τυφλών.
- Το Επίδομα Διακίνησης περιλαμβάνει όλους τους σημερινούς δικαιούχους Επιδόματος Διακίνησης του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, τους δικαιούχους του επιδόματος μεταφορικών για σκοπούς συμμετοχής σε Κέντρα Ημέρας από την ΥΔΕΠ, συν νέους δικαιούχους και συγκεκριμένα προβλέπεται διεύρυνση στους εργαζόμενους ή σπουδαστές με οποιουδήποτε είδους σοβαρή αναπηρία ή με μέτρια νοητική αναπηρία.
- Το Επίδομα Υποστηρικτικών Αναλωσίμων αφορά το σημερινό επίδομα πανιών από την ΥΔΕΠ.
- Το Επίδομα Συμμετοχής σε Κέντρο Ημέρας αφορά το σημερινό επίδομα διημερεύουσας φροντίδας ή «τροφεία» σε Κέντρο Ημέρας.
- Η Επιχορήγηση Αγοράς Αυτοκινήτου, Τροχοκαθίσματος, Τεχνικών Μέσων, Διακοπών και ο Δανεισμός Τροχοκαθισμάτων και Τεχνικών Μέσων, το Δελτίο Στάθμευσης και η Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας είναι οι σημερινές αντίστοιχες παροχές του ΤΚΕΑΑ.

11. Πού εμφανίζονται τα ποσά και τα κριτήρια για τους δικαιούχους παροχών;

Η φύση και ο σκοπός κάθε Παροχής Ανεξάρτητης Διαβίωσης, το ύψος του επιδόματος ή επιχορήγησης και άλλοι όροι και προϋποθέσεις καθορίζονται στους Πίνακες 1 έως 11 του Παραρτήματος 3 του νομοσχεδίου. Στο κύριο επίδομα, το Επίδομα Προσωπικής Βοήθειας και Κατ' Οίκον Φροντίδας τα ποσά φαίνονται στον Πίνακα Α, στο τέλος του Πίνακα 1. Στην πρώτη στήλη του Πίνακα Α φαίνονται όλες οι διαβαθμίσεις των σημερινών ποσών που λαμβάνουν οι σημερινοί δικαιούχοι και που θα συνεχίσουν να ισχύουν με την έναρξη εφαρμογής του νέου νόμου, ενώ στην δεύτερη στήλη, σε μεταγενέστερα έτη μετά την έναρξη ισχύος του νέου νόμου, το Υπουργικό Συμβούλιο, στο πλαίσιο των μέγιστων διαθέσιμων πόρων του, θα αποφασίζει αναγκαίες αυξήσεις.

12. Τι ακριβώς σημαίνει η αποσύνδεση των αναπηρικών παροχών από το ΕΕΕ και πώς αυτή θα εφαρμόζεται στην πράξη;

Με την έναρξη ισχύος του νέου νόμου, θα πάψουν να ισχύουν τα εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια της νομοθεσίας του ΕΕΕ για τους δικαιούχους αναπηρικών παροχών ηλικίας κάτω των 65 ετών. Αυτό σημαίνει ότι, από τη μια οι υφιστάμενοι λήπτες αναπηρικών παροχών από την ΥΔΕΠ, ηλικίας κάτω των 65 ετών, θα συνεχίσουν να παίρνουν τις αναπηρικές παροχές τους, που θα ενσωματωθούν στο νέο Επίδομα Προσωπικής Βοήθειας και Κατ' Οίκον Φροντίδας, χωρίς αυτές πια να επηρεάζονται από τα εισοδήματα ή την περιουσία τους, ενώ τα κριτήρια αυτά θα ισχύουν στο εξής μόνο για το ΕΕΕ-βασικές ανάγκες και άλλα ωφελήματα του ΕΕΕ που δεν έχουν άμεση σχέση με την αναπηρία π.χ. ενοίκιο. Από την άλλη, οι νέοι αιτητές ηλικίας κάτω των 65 ετών, θα μπορούν να αιτούνται το Επίδομα Προσωπικής Βοήθειας και Κατ' Οίκον Φροντίδας, χωρίς να χρειάζεται να απευθύνονται στην ΥΔΕΠ για έλεγχο των εισοδημάτων ή περιουσίας τους. Αυτό θα χρειάζεται μόνο αν αιτηθούν το ΕΕΕ+βασικές ανάγκες.

Ο ηλικιακός περιορισμός στα 65 έτη ήταν αναγκαίος για δύο λόγους: το πρόσθετο κόστος για να καταργηθούν τα εισοδηματικά κριτήρια για όλο τον πληθυσμό ήταν υπέρογκο και αδύνατο να αναληφθεί και έγινε στόχευση στην υποστήριξη αντιμετώπισης του κόστους αναπηρίας ανεξαρτήτως εισοδήματος στους πολίτες που χρειάζονται περισσότερο την στήριξη αυτή κατά την παραγωγική ηλικία κάτω των 65 ετών. Για τους πολίτες με αναπηρίες άνω των 65 ετών, θα συνεχίσουν να ισχύουν τα σημερινά εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια χωρίς να χάνουν κανένα από τα σημερινά δικαιώματά τους. Εξαίρεση από τον ηλικιακό περιορισμό παρέχεται για όσους δικαιούχους και σήμερα δεν ίσχυαν ηλικιακά ή εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια, δηλαδή τους δικαιούχους του ΤΚΕΑΑ για Επίδομα Φροντίδας Παραπληγικών, Επίδομα Φροντίδας Τετραπληγικών και Χορηγία Τυφλών.

Η σκοπούμενη από το νομοσχέδιο αποσύνδεση των αναπηρικών παροχών από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, θα επιτρέπει τη λήψη αναπηρικού επιδόματος στους δικαιούχους, χωρίς αυτοί να είναι υποχρεωμένοι να ακολουθήσουν τις διαδικασίες ελέγχου των εισοδηματικών και περιουσιακών τους στοιχείων. Όσοι θα αιτηθούν το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, δηλαδή τις βασικές ανάγκες και άλλα ωφελήματα της νομοθεσίας που διέπει το ΕΕΕ, θα συνεχίζουν, όπως και σήμερα, να πρέπει να ικανοποιούν τα εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια της εν λόγω νομοθεσίας. Ούτε και προβλέπεται να αλλάξει η διαδικασία καταβολής του ΕΕΕ σε όσα άτομα έχουν πιστοποίηση αναπηρίας σύμφωνα με τον νόμο, αφού και σήμερα, τα άτομα που κατέχουν πιστοποίηση αναπηρίας δεν ακολουθούν τις διαδικασίες εγγραφής ως ανέργων ή παραπομπής σε ιατροσυμβούλια της ΥΔΕΠ για διαπίστωση ικανότητας εργασίας.

13. Πώς θα αξιολογείται η επιλεξιμότητα των δικαιούχων για τις Παροχές Ανεξάρτητης Διαβίωσης;

Η αξιολόγηση και πιστοποίηση της επιλεξιμότητας για τις παροχές, στη βάση των κριτηρίων και προϋποθέσεων που καθορίζονται στους Πίνακες 1 έως 11 του Παραρτήματος 3 του νομοσχεδίου, θα γίνεται σε τρία επίπεδα αξιολόγησης όπως καθορίζει το άρθρο 8 του νομοσχεδίου: (α) με αυτό-αξιολόγηση των αναγκών του από τον ίδιο τον αιτητή, εάν το επιθυμεί, (β) με έκθεση αξιολόγησης από τον Σύμβουλο Υποστήριξης Λήψης Αποφάσεων, εάν το επιθυμεί ο αιτητής, και (γ) με ανεξάρτητη αξιολόγηση και πιστοποίηση από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες μέσω επιστημονικών, αντικειμενικών και αξιόπιστων μηχανισμών, μεθόδων και πόρων που θα καθορίζονται και δημοσιεύονται με Γνωστοποίηση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

14. Θα χρειαστεί αίτηση ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια από τους υφιστάμενους δικαιούχους κοινωνικών παροχών και κοινωνικών υπηρεσιών;

Δεν θα απαιτηθεί καμιά αίτηση ή άλλη ενέργεια από τους υφιστάμενους δικαιούχους, αφού τα δικαιώματά τους θα μεταφέρονται αυτόματα, ενσωματώνονται και συνεχίζουν στον νέο νόμο. Θα δικαιούνται επιπρόσθετα να υποβάλουν νέα αίτηση για οποιαδήποτε νέα Υπηρεσία ή Παροχή Ανεξάρτητης Διαβίωσης θα είναι δικαιούχοι και δεν λαμβάνουν σήμερα.

15. Αν για οποιοδήποτε προσωπικό του λόγο ένας υφιστάμενος δικαιούχος αναπηρικών παροχών ή υπηρεσιών δεν επιθυμεί να μεταφερθούν και ενσωματωθούν τα δικαιώματά του στον νέο νόμο, έχει το δικαίωμα να μην το επιλέξει;

Ναι, οποιοδήποτε υφιστάμενος δικαιούχος δεν επιθυμεί την μεταφορά θα έχει το δικαίωμα επιλογής με δήλωση του εντός τριών μηνών από την έναρξη ισχύος του νέου νόμου.

16. Υπάρχει οποιαδήποτε περίπτωση να μειωθούν τα σημερινά ωφελήματα οποιουδήποτε δικαιούχου;

Όχι, νοούμενου ότι ένας υφιστάμενος δικαιούχος εξακολουθεί να πληροί τα κριτήρια και προϋποθέσεις των παροχών που λαμβάνει, το Άρθρο 17(6) του νομοσχεδίου, καθορίζει ρητά ότι κανένας λήπτης δεν λαμβάνει μειωμένα ωφελήματα από όσα λάμβανε κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νέου νόμου. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 17(8) του νομοσχεδίου, ο Υφυπουργός δύναται να ρυθμίζει προς όφελος του λήπτη οποιαδήποτε θέματα προκύπτουν κατά την μετάβαση στον νέο νόμο. Επίσης όλοι οι νέοι δικαιούχοι θα έχουν τα ίδια ωφελήματα με τους αντίστοιχους υφιστάμενους δικαιούχους.

Εξ ορισμού και εκ της ισχύουσας νομοθεσίας, η δημόσια διοίκηση δεν δρα εναντίον ή προς μείωση υφιστάμενων δικαιωμάτων οποιασδήποτε ομάδας πολιτών. Ούτε τα τυφλά άτομα, ούτε άλλα άτομα που σήμερα λαμβάνουν οποιαδήποτε κοινωνική παροχή, θα λάβουν μειωμένα επιδόματα. Ούτε και οι νέοι δικαιούχοι με τα ίδια αναπηρικά κριτήρια θα λάβουν μειωμένα από τα σημερινά επιδόματα. Αντίθετα, όπως φαίνεται στο κείμενο του νομοσχεδίου, τόσο στο Άρθρο 17 όσο και στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος 3, μόνο αυξήσεις προβλέπονται στο νομοσχέδιο και διευρύνσεις σε πρόσθετα επιδόματα και σε νέες ομάδες δικαιούχων. Υπογραμμίζεται, ότι δεν γίνεται καμιά περικοπή σε κανένα υφιστάμενο επίδομα και οποιαδήποτε αναφορά σε τέτοιο ενδεχόμενο είναι εντελώς αβάσιμη.

17. Υφιστάμενοι λήπτες του ΕΕΕ που τώρα λαμβάνουν επιδότηση ενοικίου ή/και τόκων στεγαστικού δανείου, ή/και μειωμένα δημοτικά τέλη, με την ένταξή τους στο νέο καθεστώς θα χάσουν αυτά τα ωφελήματα/επιδοτήσεις;

Εφόσον θα συνεχίσουν να παραμένουν δικαιούχοι του ΕΕΕ, των βασικών αναγκών δηλαδή των 480 ευρώ βάσει των ισχυόντων εισοδηματικών και περιουσιακών κριτηρίων για τα άτομα με αναπηρίες, θα δικαιούνται και τα πιο πάνω ωφελήματα μέσω του ΕΕΕ.

18. Θα είναι οι κοινωνικές παροχές που προβλέπει το νομοσχέδιο επαρκείς για να καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών και ενηλίκων για θεραπευτικές παρεμβάσεις;

Οι θεραπευτικές παρεμβάσεις όπως η Φυσιοθεραπεία, Λογοθεραπεία, Ψυχοθεραπεία, Εργοθεραπεία αποτελούν υπηρεσίες υγείας και δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νομοσχεδίου του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας αλλά εμπίπτουν στο Γενικό Σύστημα Υγείας που διαχειρίζεται ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας. Για την ένταξη όλων των απαραίτητων θεραπευτικών παρεμβάσεων στο ΓΕΣΥ ή και την αύξηση των συνεδριών που εγκρίνονται, αρμόδια αρχή είναι ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας. Τα θέματα αυτά ήδη τα διεκδικεί και τα διαβουλεύεται η Ομοσπονδία Συνδέσμων Ασθενών Κύπρου.

19. Τα παιδιά νέοι δικαιούχοι θα δικαιούνται λιγότερες παροχές από τα υφιστάμενα παιδιά δικαιούχους;

Τα παιδιά νέοι δικαιούχοι θα δικαιούνται ακριβώς των ίδιων παροχών σε είδος και ύψος με τα παιδιά υφιστάμενους δικαιούχους. Επιπρόσθετα τα παιδιά κάτω των 12 ετών που σήμερα δεν είχαν δικαίωμα στο Επίδομα Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας, με τον νέο νόμο αποκτούν αυτό το δικαίωμα. Και οι υφιστάμενοι και οι νέοι δικαιούχοι. Για τις παροχές των παιδιών: αναπηρικό επίδομα, επιχορήγηση κατ' οίκον φροντίδας, επιδόματα βαριάς κινητικής αναπηρίας, παραπληγίας και τετραπληγίας, που ενσωματώνονται στο νέο Επίδομα Προσωπικής Βοήθειας και Κατ' Οίκον Φροντίδας έχει εκδοθεί Διορθωτική Ανακοίνωση και έχουν διορθωθεί ποσά που εκ παραδρομής είχαν αρχικά παραληφθεί στον Πίνακα Α του Πίνακα 1 του Παραρτήματος 3. Επιπρόσθετα, τα παιδιά αποκτούν το δικαίωμα για επιχορήγηση αναπηρικού αυτοκινήτου που σήμερα δικαιούνται μόνο κατά χάρη με έγκριση της Υφυπουργού. Περαιτέρω το νομοσχέδιο καθορίζει και υπηρεσίες σε είδος που ισχύουν και για τα παιδιά π.χ. ο Κοινωνικός Συνοδός/Βοηθός και ο Ψυχολόγος Έγκαιρης Οικογενειακής Στήριξης.

20. Τι προνοεί το νομοσχέδιο σε σχέση με την διαβίωση των παιδιών όταν ενηλικιωθούν;

Ο τόπος και τρόπος διαβίωσης κάθε ενήλικα με αναπηρία αποτελεί ελεύθερη επιλογή του, χωρίς να υποχρεώνεται να ενταχθεί σε κανένα πρόγραμμα παρά μόνο αν το επιθυμεί το ίδιο. Αν διαμένει στο σπίτι του με τους γονείς του, θα συνεχίσει να δικαιούται τα επιδόματα που καθορίζει ο νέος νόμος συν, ανάλογα όπου χρειάζεται, τις οκτώ υπηρεσίες σε είδος που επίσης καθορίζει το νομοσχέδιο. Αν το ίδιο το άτομο επιλέξει να συγκατοικήσει με άλλα άτομα με αναπηρίες και χρειάζεται περαιτέρω υποστήριξη με κάποιον Υπεύθυνο του Προγράμματος σε Κατοικία που θα φροντίζει για την ομαλή εργοδότηση των προσωπικών βοηθών και φροντιστών μέσω των επιδομάτων των ατόμων και την ομαλή λειτουργία της κατοικίας προς υποστήριξη των ατόμων στην ανεξάρτητη διαβίωση τους μέσα στην κοινότητα, θα μπορεί να έχει αυτή την επιλογή. Η επιλογή όμως αυτή αφορά μικρή ομάδα δικαιούχων χωρίς υποστηρικτικό περιβάλλον όπως περιγράφεται στον Πίνακα 7 του Παραρτήματος 1 του νομοσχεδίου. Σε καμιά περίπτωση, κανένα άτομο, ούτε και σήμερα, ούτε και στο μέλλον, εξαναγκάζεται να ζήσει σε κατοικία διαβίωσης που δεν επιθυμεί. Ταυτόχρονα, δεν μπορούμε να αγνοούμε ότι υπάρχουν άτομα με τόσο σοβαρές αναπηρίες που έχουν το δικαίωμα να

έχουν πρόσβαση σε υπηρεσία υποστήριξης της διαβίωσής τους μέσα στην κοινότητα μακριά από ιδρύματα.

21.Τι προβλέπεται για τα άτομα που δεν έχουν την δυνατότητα να λαμβάνουν αποφάσεις για τον εαυτό τους;

Αναφορικά με την υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων ενηλίκων που δεν έχουν την δυνατότητα να αποφασίζουν για τον εαυτό τους, η Υπηρεσία Συμβούλων Υποστήριξης Λήψης Αποφάσεων, αυτόν τον σκοπό ακριβώς έχει, να υποστηρίξει τα άτομα να ασκούν τη δική τους βούληση. Στις εξαιρετικές περιπτώσεις που, για οικονομικά κυρίως θέματα, θα απαιτείται η έκδοση Διατάγματος Δικαστηρίου για τη διαχείριση της περιουσίας του ατόμου, αυτό εξακολουθεί να ισχύει αφού ρυθμίζεται από άλλο ξεχωριστό νόμο που επίσης προωθείται προς εκσυγχρονισμό, ώστε αντί να διορίζεται κηδεμόνας / διαχειριστής και το άτομο να κηρύσσεται «ανίκανο» και να χάνει όλα τα δικαιώματά του, να διορίζεται, από το Δικαστήριο και πάλι εκπρόσωπος του ατόμου χωρίς το άτομο να χάνει όλα τα δικαιώματά του. Το ξεχωριστό αυτό νομοσχέδιο ανέλαβε να προωθήσει η Επιτροπή Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

22.Ποια είναι η έννοια των αποδεικτικών στοιχείων που αναφέρεται στους όρους και προϋποθέσεις του Επιδόματος Προσωπικής Βοήθειας και Κατ' Οίκον Φροντίδας;

Το νέο Επίδομα Προσωπικής Βοήθειας και Κατ' Οίκον Φροντίδας που ενσωματώνει όλα τα υφιστάμενα μηνιαία επιδόματα που αφορούν αυτό τον σκοπό, αίρει κάθε περιορισμό που σήμερα ισχύει για κάποια επιδόματα, όπως την παρουσίαση συμβολαίων εργοδότησης φροντιστή. Αντίθετα, αναγνωρίζει τους άτυπους προσωπικούς βοηθούς και φροντιστές που μπορεί να είναι και οι συγγενείς των ατόμων με αναπηρίες ή όποιος Προσωπικός Βοηθός και Φροντιστής επιλέξει το ίδιο το άτομο. Οι απαιτούμενες ώρες φροντίδας, ο αριθμός των φροντιστών κ.α. είναι παράγοντες που συμβάλλουν στην αξιολόγηση των εξατομικευμένων αναγκών του αιτητή και δεν αποτελούν δεσμευτικές προϋποθέσεις για την έγκριση του επιδόματος.

Η ζήτηση αποδεικτικών στοιχείων για τις υπηρεσίες που παρέχονται στο άτομο, είναι μόνο δυνητική και όχι υποχρεωτική και σκοπό έχει να τυγχάνει χρήσης στις περιπτώσεις που αυτό θα χρειάζεται ώστε να εξεταστεί η πραγματική και αποτελεσματική απόλαυση από τον δικαιούχο των υπηρεσιών υποστήριξης του που έχει ανάγκη. Η τυχόν κατάχρηση των κοινωνικών παροχών από άλλα άτομα, που δεν επιτρέπουν την αποτελεσματική απόλαυση από το άτομο με αναπηρία της φροντίδας και υποστήριξης που χρειάζεται, ευτυχώς δεν είναι ένα φαινόμενο που συναντάται συχνά στη χώρα μας, δεν παύει όμως από το να αποτελεί υπαρκτό κίνδυνο. Η δημόσια διοίκηση οφείλει να διαθέτει ασφαλιστικές δικλείδες και μηχανισμούς για αποτροπή τέτοιων κινδύνων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα εξαναγκάσει το άτομο σε λύσεις που παραβιάζουν τη βούλησή του.

2 Οκτωβρίου 2025